

Christian Alnors translokationstale

Taler

Christian Alnor
Rektor for Middelfart
Gymnasium og HF

Dato

26. juni 2021

Sted

Middelfart Gymnasium

Kære studenter

Tillykke med jeres eksamen. Det har I fortjent.

På jeres stol ligger der en bog til hver af jer. Det er skolens gave til jer. Til de pårørende kan jeg fortælle, at det drejer sig om en ny bog af videnskabsjournalisten Tor Nørretranders, som nogle af jer måske kan huske fra programmet Hvælv i TV eller fra nogle af hans andre bøger, fx. "Mærk Verden" fra 1991.

Jeg skal nok om lidt forklare, hvorfor jeg synes denne bog er den rigtige gave til jer. Men allerførst vil jeg sige, at jeg er glad for, at vi er nået hertil i dag. At jeg kan ønske jer tillykke med jeres eksamen. Det har været et underligt, et mærkeligt år, som har afsluttet jeres skolegang. Jeg vil ikke sige, at jeg undervejs har tvivlet på, om vi nåede hertil. Men jeg vil være ærlig og indrømme, at jeg af og til har haft mine betænkeligheder ved de betingelser, vi gav jer for at lære og for at leve som unge. Der er mange ting, som I er gået glip af, som ellers er normale ting i en gymnasie-uddannelse. Både fagligt og socialt. Mange af klasserne nåede ikke at komme på studietur. Det har været meget lidt, vi har kunnet komme på ekskursion med jer, og vi har stort set ingen gæster haft udefra til at variere vores undervisning. Og klasseundervisningen sammen med kammeraterne har været afløst af arbejde hjemme alene ved skærmen i lang tid. Socialt har I måttet undvære fredagscafeer og gymnasiefester.

Jeg ved, at mange har været i tvivl om hvorvidt I nu også er blevet rustet godt nok fagligt og socialt til at klare en videregående uddannelse. Det er jeg nu ikke så bange for. I er gennemgående stærke og robuste unge mennesker, som har fundet jeres egen måde at håndtere isolationen og hjemmearbejdet på. Og da jeg

i går skrev eksamensbeviserne under, så jeg, at mange af dem var rigtig flotte. Så fagligt er I ikke bagud. Stol på det.

Men der er også sket noget andet. For med den omlægning af vores sociale liv, som var nødvendig for at holde pandemien i skak, har I også fået anskueliggjort nogle af de ting, som vi forsøger at lære jer i fagene. I har så at sige levet nogle af de kriser og dilemmaer, som mange af vores fag handler om.

Helt elementært har I fået en forståelse af hvad en virus er og hvordan sådan en spreder sig i et samfund. Og hvad der skal til for at bremse spredningen. Her går fagene biologi og matematik hånd i hånd. Utallige gange har I set kurver for smitteudvikling, så ingen af jer er længere i tvivl om hvad forskellen er på lineær vækst og eksponentiel vækst. Der er forskel på, om vi 10 gange siger $2+2$ eller om vi 10 gange siger 2×2 . Det første giver 20, det andet 1024. Det var det, vi risikerede ville ske med smittespredningen.

Coronakrisen, og den måde forskellige lande har forsøgt at begrænse den, har også vist os dilemmaer, som vi beskæftiger os med i andre fag, fx samfundsfag og filosofi: Vi vil gerne beskytte os selv og hinanden imod at blive smittet, men hvordan skal vi prioritere mellem overvågning og tvang på den ene side og den enkeltes frie udfoldelse på den anden? Eller et andet dilemma: Hvornår er noget en rent sundhedsfaglig beslutning, og hvornår er det en politisk beslutning? Og hvad er det klogeste? Det er jo ikke altid, at der findes et enkelt facit, vi kan regne os frem til, som ved eksemplet med den lineære og den eksponentielle udvikling. Når Folketingets partier skal blive enige om hvilke restriktioner, der skal lempes først, hvad har så højeste prioritet? Er det børnenes og de unges skolegang? Er det at man kan tjene penge igen i butikker, hos frisører og i hotel- og restaurationsbranchen? Eller er det de ældres sikkerhed – eller de samme ældres behov for igen at kunne få besøg på plejehjemmet?

En uddannelse på et gymnasium handler i meget høj grad om at give jer en faglig forståelse for mange ting – lige fra fysik og matematik til biologi, historie, samfundsfag og filosofi. Men med større faglig viden kommer også erkendelsen af, at verden og samfundet er kompleks. Derfor er det ofte svært at træffe beslutninger og så være 100% sikker på, at det er den rigtige. De letteste løsninger på coronapandemien bunder som regel i mindst mulig indsigt og viden. Forslagene fra det, man har kaldt ”sofavirologer”, har været mange – og fantasifulde.

Almen dannelse – og det er det, vi har forsøgt at hjælpe jer med at opnå – almen dannelse handler bl.a. om respekt for, at der er noget, der hedder viden og fakta. Men almen dannelse handler også om at kunne rumme, at beslutninger om hvad man skal gøre, sjældent alene kan være et facit af disse fakta. Det kræver at vi afvejer mange forhold imod hinanden. Det kræver også indsigt og indlevelse i andre menneskers liv og forhold. Almen dannelse handler om at kunne se ud over sig selv, sin egen historie og sine egne interesser.

Når vi rigtigt skal forstå baggrunden for en pandemi, som den vi gennemlever lige nu, så må vi indse, at en smitsom sygdom som Covid-19 ikke er noget, der sker for os – altså noget som noget eller nogen uden for os gør ved os. Coronavirus opstår og spredes på grund af noget vi selv gør med vores verden. Corona virus er en slags influenza, som vi har kendt i tusindvis af år. Ordet influenza kommer fra italiensk og betyder indflydelse – I kan genkende det engelske ord i det. I middelalderen og den tidlige renæssance var en af forklaringerne på sygdommen, at himmellegemernes stilling havde en skadelig indflydelse på os. Man har også troet, at det var en straf, som vrede guder påførte os. Det er der fortællinger om i græske myter og i biblen.

Sådan er det ikke. Det ved vi i dag. Smitsomme sygdomme kommer primært af de forstyrrelser, vi påfører naturen. Det sker fx, når vilde dyr som fx flagermus eller rotter bliver fordrevet fra deres tilhørssteder og kommer i nærkontakt med tamme husdyr, som er tæt på mennesker. Derved springer en virus, der lever et fredeligt liv i de vilde dyr, over i de tamme dyr, og derfra over på mennesker. Sygdommen spredes derefter hurtigt i de samfund, hvor mange mennesker bor tæt sammen. Og hvis nogle af disse mennesker så sætter sig i et fly og rejser til den anden side af kloden, så risikerer vi at få en pandemi. En verdensomspændende epidemi. For så kan den syge rejsende nå at smitte andre inden han selv bliver så syg, at han opdager, at der er noget galt og lægger sig i seng og isolerer sig.

Epidemier vil opstå hyppigere og hyppigere i fremtiden. Hvis vi vil forstå hvordan epidemierne opstår og hvad betingelserne er for at de så hurtigt kan vokse til en verdensomspændende pandemi, så må vi kombinere viden fra mange af de fag, som I har lært om i gymnasiet. Og hvis vi skal finde på kloge måder at forhindre sygdommen i at påføre os alt for meget død og ødelæggelse, så skal vi have fat i endnu flere fag.

Jeg har læst 2 bøger i dette forår, der handler om pandemierne, og som har gjort stort indtryk på mig. Den ene er bogen ”Den fjerde rytter” af museumsinspektør på Nationalmuseet Jeannette Varberg og historieprofessor Poul Duedahl. Den beskriver de epidemier, vi kender til i historien og hvad det var for forhold i samfundet, som gjorde det muligt for sygdommen at sprede sig til meget store områder: pesten, kopperne, koleraen, tuberkulosen, den spanske syge efter første verdenskrig og til sidst HIV-AIDS i 1980’erne og nu Covid-19. Den store øjenåbner for mig i deres bog, det var, at det ikke er lægevidenskabens og naturvidenskabens fremskridt, der alene bærer fortjenesten for, at vi i store dele af verden har fået bugt med disse sygdomme. De vigtigste midler har været bedre kloakering, sundere ernæring og håndsæbe.

Den anden bog er skrevet af Tor Nørretranders og hedder ”Karma Corona”. Og det er den bog, der ligger på jeres stol og er skolens gave til jer i dette helt særlige år. Den fortæller historien om hvordan vores ændring af naturen fører til pandemier som den coronapandemi, som vi står i lige nu. Den helt store oplevelse ved at læse den bog er, at den viser hvordan alle de fag, I har haft i gymnasiet, skal med, når vi vil forstå hvad der sker, og hvad vi kan gøre. Fysik, matematik, historie, religion, filosofi osv osv. Og så er bogen et eminent eksempel på, hvad gymnasiet også handler om: viden og faglighed. Der er 188 siders fremstilling af stoffet – efterfulgt af 12 sider med noter, der dokumenterer hvor Tor Nørretranders har sin viden fra og så endelig i en litteraturliste på 18 sider. Efter 4 år med en præsident i USA, der har nægtet at anerkende videnskab og fakta og har styret efter sin mavefølelse og egne økonomiske interesser, er det befriende at læse en seriøs behandling af Coronaepidemien baseret på videnskab. Men henvendt til ikke-fagfolk som jer og mig.

Den oplevelse vil jeg gerne dele med jer. For at minde jer om jeres corona-gymnasietid og for at minde jer om, hvad projektet gymnasium har handlet om. Når I læser bogen, og det håber jeg, at I vil gøre, så vil I få repeteret en masse af det stof, I har arbejdet med. Og I vil få det sat ind i nye sammenhænge, der vil give jer den ene aha-oplevelse efter den anden. Og I vil blive bestyrket i, at det kan være, at I under nedlukningen missede enkelte faglige detaljer, men I har til gengæld med jeres egen krop gjort jer vigtige erfaringer. Erfaringer med hvad samværet med andre betyder, og hvorfor det er vigtigt at huske på,

at alle får det bedre, når du har det godt, og
at du får det bedre, når alle har det godt.

Det er pandemiens ultimative besked til os. Det, og så at en epidemi kommer som årsag af noget vi mennesker gør. Ikke noget, som nogen andre eller noget andet gør ved os. Den erkendelse giver os håb, for så kan vi også handle anderledes og derved forhindre, at nye epidemier opstår og spreder sig til en pandemi.

Tor Nørretranders kommer til september og taler om sin bog her på gymnasiet. Det bliver det første store indlæg i Ungdommens Klimafolkemøde 2021. Til den tid er I over alle bjerge og har ikke mulighed for at høre ham her. Derfor får I hans bog i stedet. Den hjælper jer med at sætte ting I har lært på gymnasiet i sammenhæng. Og derved bidrager den til den almene dannelse, som det har været vores plan at hjælpe jer til at udvikle i jer selv.

[Videohilsen fra Tor Nørretranders]

Jeg vil slutte mig til Tor Nørretranders' ord og atter engang ønske jer tillykke med jeres eksamen. Og så kan jeg dimittere jer som studenter fra Middelfart Gymnasium og HF 2021

Kilde

Tilsendt fra taleren.

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/christian-alnors-translokationstale-2021>